

RTU studiju kurss "Sociālā darba modeļi un principi darbā ar ģimenēm ar bērniem"**0L000 Liepājas akadēmija****Vispārējā informācija**

Kods	LA1297
Nosaukums	Sociālā darba modeļi un principi darbā ar ģimenēm ar bērniem
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācībspēks	Santa Melķe - Lektors
Mācībspēks	Irina Strazdiņa - Doktors, Docents Undīne Vēvere - Pasniedzējs
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 6.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Kurss sniedz padziļinātu izpratni par sociālā darba teorētiskajiem modeļiem, pieejām un principiem darbā ar ģimenēm ar bērniem dažādos sociālajos kontekstos. Tiek analizētas ģimenes kā sistēmas īpatnības, bērna attīstības vajadzības, riska un aizsardzības faktori, kā arī profesionāla iesaistīšanās nepieciešamība un tās efektivitātes nosacījumi. Kurss orientēts uz kompetenču attīstību sarežģītu ģimenes situāciju izvērtēšanā, atbalsta plānošanā un starpinstitutionālās sadarbības organizēšanā.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Mērķis: Attīstīt profesionālās kompetences un padziļinātas zināšanas par sociālā darba pieejām, metodēm un ētiskiem principiem darbā ar ģimenēm ar bērniem, akcentējot bērna labākās intereses un ģimenes sistēmas stiprināšanu. Uzdevumi: Studiju kursa rezultātā studenti: izprot un kritiski analizē dažādus sociālā darba modeļus darbā ar ģimenēm ar bērniem (zināšanu kompetence); spēj izvērtēt ģimenes funkcionēšanas aspektus, identificēt bērna vajadzības un riskus (analītiskā un izvērtēšanas prasme); pielieto atbilstošas intervences stratēģijas, balstoties uz izpēti un kontekstu (praktiskā kompetence); veido starpinstitutionālās sadarbības plānus un koordinē iesaistīšanos (sadarbības un vadības prasmes); ievēro profesionālās ētikas principus, ģimenes autonomiju un bērna tiesības (ētiskā un refleksijas kompetence).
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Studējošie kursa laikā veic: individuālu literatūras izpēti par noteiktu sociālā darba modeli; gadījuma analīzi, kur tiek piemērots viens no kursā apgūtajiem modeļiem; sagatavo reflektējošu eseju par sociālā darbinieka lomu darbā ar ģimenēm ar bērniem; izstrādā sadarbības plānu starp institūcijām konkrēta gadījuma ietvaros. Patstāvīgais darbs tiek organizēts kā uz zināšanām un refleksiju balstīts process ar starpposma uzdevumiem un atgriezenisko saiti no pasniedzēja semināru un diskusiju laikā.

Literatūra	Obligātā/Obligatory: 1.Danfords, N. (2019). Sociālā darba resursi Lielbritānijā. Sociālais darbs Latvijā. [Labklājības ministrijas periodiskais izdevums], 1/2019. (37.–38. lpp.). Izgūts http://lm.gov.lv/upload/socialais_darbs/izdevums_1_2019_gala.pdf 2.Gudzinskiene, V., Augutavicius, R. (2016). The phenomenon of social risk families and its dynamics in Lithuania. Int. Conf. SOCIETY. HEALTH. WELFARE. 2016. SHS Web of Conferences 51, 0300. (2018) https://doi.org/10.1051/shsconf/20185103001 3.Lāss I. (2017) Sīzifa darbs jeb sociālais darbs ar ģimenēm un bērniem Latvijā – aptaujas rezultāti. Sociālais darbs Latvijā. 1/2017. [Labklājības ministrijas periodiskais izdevums], 17.-21.lpp.Izgūts http://adm.lm.gov.lv/upload/lm_istenotie_projekti/2/1_2017_final.pdf 4.LR Saeima. (1998). Bērnu tiesību aizsardzības likums. https://likumi.lv/ta/id/49096-bernu-tiesibu-aizsardzibas-likums 5.LR Saeima. (n.d.). Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums. https://likumi.lv/ta/id/68488-socialo-pakalpojumu-un-socialas-palidzibas-likums 6.Metodiskais materiāls sociālajam darbam ar ģimenēm ar bērniem. Rīga: Labklājības Ministrija, 2020. – Izgūts https://www.lm.gov.lv/lv/media/7621/download 7.Pērvisa, K., Kross, D., Sanšaina, V. (2018). Bērns jaunā ģimenē. Rīga: Apgāds Zvaigzne ABC. Papildu/Additional: 1.Bite, I., Martinsone, K., Sudraba, V. (zin.red.). (2016). Konsultēšanas un psihoterapijas teorija un prakse [Autoru kolektīva rakstu krājums], Rīga: Zvaigzne ABC, 624 lpp. 2.Augutavičius, R., Sadauskas, J. (2018). Social Work with Family at Social Risk in Lithuania. In M. Lotko (ed.) Social Work Case Analysis: Global Perspective: Collection of articles about experience on case work and social case management of eleven countries. Rīga: Rīga Stradiņš University, 207-244p. Izgūts no https://www.rsu.lv/sites/default/files/book_download/Lotko_Social_Work_Case_Analysis.pdf 3.Eiropas Padomes Ministru komitejas Ieteikumi dalībvalstīm CM/Rec(2011)12 par bērnu tiesībām un bērniem un ģimenēm piemērotiem sociālajiem pakalpojumiem. Pieejams LM mājaslapā. 4.Eurochild. (2022). Children in alternative care – National surveys. https://www.eurochild.org 5.Labklājības ministrija. (2025). Pārskati par bērnu stāvokli Latvijā. Izgūts https://www.lm.gov.lv/lv/parskati-par-bernu-stavokli-latvija 6.Ward, Brown, Hyde–Dryden. (2014). Assessing Parental Capacity to Change when Children are on the Edge of Care: an overview of current research evidence. [Pētījuma ziņojums]. UK: Departament of Education, 192 lpp. Izgūts https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/330332/RR369_Assessing_parental_capacity_to_change_Final.pdf 7.Papworth C., Caruana D., McGeown N. (2018). Children’s participation toolkit for social workers and early help practitioners. [Metodika sociālajiem darbiniekiem bērna iesaistīšanā sadarbībā un komunikācijā ar bērnu]. UK: East Sussex County Council, 52 p. Izgūts https://www.scrs-tp.org/wp-content/uploads/2018/01/Participationtoolkit-Jan18-update-web.pdf 8.Universālais dizains. Nodibinājums “Apeirons”, [elektroniskie materiāli par universālo dizainu un vides pieejamību], http://www.videspieejamiba.lv/lat/universalais_dizains/ Citi informācijas avoti/Other sources of information: 1.Apine E. (2015). Psihosociālais darbs ar ģimeni vardarbības pret bērnu novēršanai. [Pdf formātā pieejama metodika], Latvijas Bērnu fonds, Izgūts http://www.lbf.lv/content/2016/09/Metodika.pdf 2.Bāriņtiesu likums. (2006). Izgūts https://likumi.lv/doc.php?id=139369 3.Bērnu tiesību aizsardzības likums. (1998). Izgūts https://likumi.lv/ta/id/49096-bernu-tiesibu-aizsardzibaslikums#p67.2 4.Civillikums. (1992). Izgūts https://likumi.lv/doc.php?id=225418 5.The Lithuanian child rights protection system http://xn--vaikoteiss-zmb.lt/media/file/Lietuvos%20VTAS.pdf 6.Vadlīnijas sociālajam darbam ar ģimenēm ar bērniem. - https://www.lm.gov.lv/lv/informacija-parcovid19/vadlinijas-soc-darbam-ar-gim-ar-bern
Nepieciešamās priekšzināšanas	-

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienēs studijas		Nepilna laika neklātienēs studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
Ģimene kā sistēma: sociāliskā un psiholoģiskā perspektīva. Ģimenes jēdziens un funkcijas mūsdienu sabiedrībā. Ģimenes sistēmu teorija: mijiedarbība starp ģimenes locekļiem, robežas, lomas un attiecību dinamika. Psiholoģiskie aspekti ģimenes attiecībās: piesaistes teorija, konflikts, adaptācija pārmaiņu situācijās. Sociāliskā skatījuma piemēri: strukturāli-funkcionālā teorija, simboliskais interakcionisms, ekoloģiskais skatījums uz ģimeni.	4	14	0	0
Sociālā darba principi darbā ar ģimenēm ar bērniem. Bērna labāko interešu princips Ģimenes kā sistēmas izpratne. Līdzdalības princips. Spēcināšana un uz stiprajām pusēm balstīta pieeja. Preventīvais un agrīnās intervences princips Starpinstitucionāla sadarbība. Ētiskuma, cieņas un konfidencialitātes ievērošana. Kultūras kompetence.	6	14	0	0
Bērna vajadzības un attīstības perspektīvas sociālajā darbā. Bērna attīstības posmi un atbilstošās vajadzības (fiziskās, emocionālās, sociālās un izglītības vajadzības). Attīstības traumas un to ietekme uz bērna labklājību. Bronfenbrenera ekoloģiskā teorija par attīstību. Bērna vajadzību izvērtēšanas modeļi (piemēram, “Bērna vajadzību trīsstūris” – Framework for the Assessment of Children in Need and their Families)	6	14	0	0
Sociālā darba pieejas un modeļi darbā ar ģimenēm ar bērniem (ekoloģiskais, uz stiprajām pusēm balstītais, riska un noturības modeļi, gadījuma vadība u.c.) Ekoloģiskā pieeja: uzsvars uz bērna un vides mijiedarbību. Uz stiprajām pusēm balstītā pieeja: resursu aktivizēšana un spēju veicināšana. Riska un noturības (resilience) pieeja: kā stiprināt ģimenes noturību krīzēs. Gadījuma vadība, intervences plānošana. Ģimenes orientētie modeļi: ģimenes aktīva līdzdalība palīdzības procesā.	4	14	0	0

Agrāra intervence un preventīvais sociālais darbs. Agrāras atpazīšanas nozīme attīstības traucējumu un nelabvēlīgu apstākļu gadījumā. Preventīvo pasākumu veidi (primārā, sekundārā un terciārā prevencija). Starpinstitucionālas programmas (piem., „Aukles programma”, vecāku skolas, riska bērnu uzraudzība). Sociālā darbinieka loma agrīnajā intervencē – signālu pamanīšana, izvērtēšana, resursu mobilizācija.	4	14	0	0
Starpinstitucionālā sadarbība bērnu labklājības nodrošināšanā. Institucionālās lomas: sociālie dienesti, izglītības iestādes, policija, bāriņtiesas, veselības aprūpe u.c. Sadarbības modeļi un instrumenti (protokoli, kopīgas darba grupas, lietu konferences). Informācijas apmaiņas juridiskie un ētiskie aspekti. Sadarbības izaicinājumi un veiksmīgas sadarbības piemēri.	6	14	0	0
Ģimenes krīžu un vardarbības situāciju izvērtēšana un intervence. Krīzes definīcija un veidi (šķiršanās, zaudējums, vardarbība, atkarības, sociālā izolācija). Bērna aizsardzības mehānismi. Intervences posmi: identificēšana, riska izvērtējums, drošības plānošana, ilgtermiņa atbalsts. Sociālā darbinieka kompetence un sadarbība ar speciālistiem.	6	12	0	0
Multikulturālās ģimenes un sociālais darbs dažādos kultūras kontekstos. Kultūras jēdziens un daudzveidības nozīme ģimenes dzīvē. Interkulturālās kompetences sociālajā darbā. Vērtību konflikti starp profesionālo standartu un kultūras normām. Labās prakses piemēri darbā ar mazākumtautību un migrantu ģimenēm.	6	12	0	0
Ētiskie izaicinājumi un robežas profesionālajā darbībā. Profesionālās ētikas principi: konfidencialitāte, autonomija, bērna intereses. Ētiski sarežģītas situācijas (piemēram, bērna drošība vs vecāku tiesības). Profesionālo robežu ievērošana, riski pārlieku personīgā iesaistē. Bērna balss un līdzdalība lēmumu pieņemšanā. Bērna līdzdalības nozīme un tiesības saskaņā ar ANO Bērnu tiesību konvenciju.	6	12	0	0
Kopā:	48	120	0	0

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
* Spēj analizēt ģimenes situācijas un atpazīt bērnu vajadzības; koordinē palīdzības sniegšanu ģimenei, sadarbojoties ar dažādām institūcijām.	Formatīvā vērtēšana, sniedzot studentiem savlaicīgu, efektīvu un pilnvērtīgu atgriezenisko saikni, reaģējot uz studentu vajadzībām.
* Spēj pielieto sociālā darba teorijas dažādu problēmsituāciju risināšanā; plāno un īsteno iejaukšanos saskaņā ar profesionālajiem standartiem un ētikas normām.	Summatīvā vērtēšana par patstāvīgo darbu izpildi un par studiju kursa noslēguma darba izpildi. Vērtēšanas kritēriji: Aktīva dalība semināros un grupu darba uzdevumu sagatavošana; studenta patstāvīgie darbi, kas veido eksāmena vērtējumu. Studiju kursa gala pārbaudījuma darba prezentēšana. Semināru apmeklējums un aktīvās dalības kvalitāti nodrošina: aktīva līdzdalība jautājumu formulēšanā un analizē, novērtēta runas precizitāte, argumentācija, dialogs ar citiem grupas dalībniekiem, individuālo un grupu uzdevumu veikšana, praktisko uzdevumu prezentācija
* Spēj kritiski izvērtēt savu profesionālo darbību un turpina attīstīt reflektīvu praksi.	Summatīvais vērtējums 10 ballu skalā.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Līdzdalība nodarbībās, semināros. Aktīva iesaiste, literatūras apguve, sadarbība grupā. Prezentācijas semināros vai grupu darbi	25
Rakstisks patstāvīgais darbs (eseja, refleksija vai gadījuma analīze)	25
Eksāmena darbs: Noslēguma eksāmens (rakstisks vai mutisks)	50
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	6.0	24.0	24.0	0.0		*	